ЧОВЕК ЈЕ ХРАМ ДУХА СВЕТОГА

Беседа Његове Светости Патријарха Српског г. Иринеја у Коларчевој задужбини на Марковдан 2011. године, поводом 80 година од полагања камена темељца и 70 година богослужења у цркви Св. Марка

Хор нас је поздравио најлепшим поздравом Васкршњег празника, овом поздраву и ја се придружујем и све вас поздрављам, поздравом Победе: Христос Васкресе.

На данашњи дан православни Београд је одредио да прослави један значајан свој јубилеј, дан када је освећен камен темељац цркве Апостола и Евангелисте Марка, дивног храма, комбинације византијског и српског стила у најлепшем издању са жељом да се и подржи наш најлепши храм на Косову, Грачаница. То је један датум за Београд, када је после много времена добио нови храм, посвећен светоме Апостолу и Еванђелисту Марку, просветитељу Африке, Александрије, Мисира и читавог тог дела, где је био први апостол, и први епископ, који је тамо организовао Цркву и први који је проповедао светлост Христовог Јеванђеља.

То је велики догађај. Оно што бисмо ми желели, а то је, да се тај чин и тај догађај много више понавља и у нашем времену.

Београд има много потреба, али потреба за храмовима је посебна потреба: да само кажем да град Патра у Грчкој, који има свега триста хиљада становника има преко четрдесет храмова. Православни Београд, до пре двадесетак година имао је свега десетак храмова. Велика је потреба да Београд добије још храмова, да просвети и оправослави наш српски народ.

Храм Светог Апостола и Евангелисте Марка је тако дивна сакрална грађевина, која поред својих других

вредности чува једну велику драгоцену икону из 16. века, икону Пресвете Богородице, чува мошти највећег српског владара Цара Душана, а ту почива и наш патријарх Герман. Почивају ту још и друге значајне личности, као што је неколико митрополита који су ту нашли свој мир и починак.

Он данас окупља православни народ и представља један од духовних центара. Смисао његовог постанка је да буде дом молитве, дом наших духовних састанака и заједничким мољењем пред лицем Божијем. Но циљ свих храмова јесте да од нас, живих храмова Божијих, сачини и храм Духа Светог. Сваки храм има тај смисао да у нама формира, као и да образује, духовни храм, храм Духа Светога. То је најмилији храм Божији, где Господ излива благодат своју на храмове. Али дар Духа Светога је дата највише нама живим храмовима Његовим и разлог зашто постоје храмови, јесте да нам помогну да и ми од себе, од своје душе и свога срца сачинимо и начинимо храм Духа Светога, као што вели свети апостол кад каже: *Не знате ли да сте ви храм Духа Светога и да Дух Свети живи у вама.*

Дакле, то је смисао наших храмова да од нас учине да будемо храмови Духа Светога.

Нека би дао Господ да храм Апостола и Евангелисте Марка, који окупља православни народ наш и данас буде стожер једном таквом окупљању са бројним верницима, да сабира, да окупља, да просвећује и оплемењује, да чини нас храмовима Духа Светога. Амин.

ОБНАВЉАЈУЋИ СВЕТИЊУ ПРЕОБРАЖАВАМО СЕБЕ

Ваша Светости, Ваше Преосвештенство, цењени Министри, поштовани Академици, високопречасни и часни Оци, браћо и сестре парохијани, драги Београђани,

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Овог 25. априла (8. маја по новом рачунању), 7519. лета од стварања света и 2011. године од Ваплоћења Господњег, када славимо Апостола, еванђелисту, проповедника и епископа мисирског Светог Марка, обележавамо осам деценија од освећења темеља нашег београдског храма, и седам деценија како у њему вршимо Свету Божанствену Литургију.

Данас се молитвено сећамо и многопоштованих, блажено-почивших поглавара Српске Православне Цркве, који су ревновали и подвизавали се на трону Архиепископије београдско-карловачке, којој и Маркова црква припада, - Његове Светости **Патријарха Павла**, и Његове Светости **Патријарха Германа** (чије је и гробно место у Марковој цркви), Његове Светости **Патријарха Викентија**, Његове Светости **Патријарха Гаврила** (**Дожића**), који и освети овај храм 14. новембра 1948. године; и посебно, Његове Светости **Патријарха Варнаве**, за чијега је архипастирствовања ово величанствено храмовно здање и подигнуто. Сећамо се поворке на десетине свештенослужитеља која је последњих 80 година пастирски бринула о парохијанима и домаћински се старала о храму.

Молитвено се сећамо и душа свих православних хришћана који су почивали на некадашњем ташмајданском гробљу, и оних пре тога уснулих и пренетих са Варош капије, и свих измештених, на Ново гробље. Посебно захваљујемо Његовој Светости, овде присутном **Патријарху Иринеју,** у чије време данас храм обнављамо и довршавамо.

Захваљујемо нашим благочестивим и оданим парохијанима који настањују овај престони град на огњиштима између Булевара Деспота Стефана, улица Џорџа Вашингтона; Рузвелтове, Краљице Марије; Булевара краља Александра; Голсвортијеве, Молерове, Крунске, Таковске и Теразија. Сећамо се првобитне грађевине Маркове цркве,

подигнуте у време митрополита **Петра Јовановића**, за владавине **Милоша Обреновића**, почетком 19. века, а порушене у бомбардовању, на Цвети 1941. године, која се налазила јужно од данашњег храма.

На Часној трпези наше светиње постављен је Крст сачуван из тог скромног здања као сведочанство богослужбеног, духовног и просторног континуитета. Нажалост, ти темељи старе светиње су запретани земљом, и ево, и у овој текућој реконструкцији Ташмајданског парка, остају под њом.

Сећамо се данас и протомајстора овог нашег монументалног здања, исписаног складним српско-византијским рукописом, цењених професора и архитеката **Бранка** и **Петра Крстића**, који су живели, радили и потписивали се под заједничким именом – Браћа Крстић.

Сећамо се и других посленика српске културе који су као чланови некадашњих одбора и комисија бринули о довршетку светиње, уважених: **Војислава Ђурића, Александра Дерока, Павла Васића, Прибислава Симића, Дејана Медаковића, Небојше Митрића** и других. Захваљујемо уметницима који су се старали и труде се на њеном украшавању: **Зорану Петровићу, Драгутину Петровићу, Драгомиру Тадићу, Вељку Станојевићу, Ђуру Радловићу** и другима. И данас, братство храма, сходно својим силама и љубави према светињи, улаже труд

о. Трајан Којић

на окончању вишедеценијских радова на храму, који имају инжењерски и уметнички карактер, али, надасве, упориште у духовној раскоши Православља на којој се темељи и видљива грађевина.

Вечерас поздрављам, и захваљујем уваженим члановима садашњег Одбора за обнову храма, и посебно, његовом председнику проф. **Спасоју Крунићу,** на несебичном труду и драгоценом доприносу у нашем раду. Обнова храма данас разматра се у контексту градског амбијента парк Ташмајдан, као светионика на ободу Булевара краља Александра, лоцираног у оси Ресавске улице,

КУД: *Коло*

између Универзитетског центра, на једној, као и Скупштинског здања и Дворског комплекса, на другој страни. У 19. веку пред Марковом црквом приређивани су панађури; новом изградњом она, како каже Дероко, постаје *варошка црква*, и ево, у данашње дане, са својим централним крстом, на висини од око 70 м, овај храм, са куполом Светосавског храма, стражи над Београдом, и над Ушћем Саве у Дунав и над заталасаном Шумадијом.

Поменимо вечерас и, на темељима некадашње лепе капеле Маркове цркве, подигнуту светињу Свете Тројице која има статус подворја Руске Православне Цркве у Београду, невелико здање са којим смо духовно сједињени у непресушној матици живе воде Православља.

Обновом Маркове цркве, обнављамо и наше везе са Светом Грачаницом, на чије је петокуполно подобије храм подигнут; са црквом Богородице Љевишке у Призрену, са које је као уздигнути узор преписан звоник на западном улазу. Обновом светиње обнављамо и везе са манастиром Светих Архангела поред лепе призренске Бистрице, и одакле су пренети и, у саркофаг (уз јужни зид у цркви), похрањени земни остаци цара Душана, који

нас живо сећају на славну српску средњовековну прошлост.

Уз друге Обреновиће, у крипти наше светиње погребен је и краљевски пар Обреновић – **краљ Александар** и **краљица Драга.** У том свечаном простору, сваког четвртка а у 18 часова, након Акатиста пред иконом Пречасне и Чудотворне Пресвете наше Богородице Одигитрије Београдске, из 16. века, познати посленици српске православне духовности као и културе, дивној и узорној публици упућују духовне поуке. Да поменемо само неке од њих: **преосвећеног владику Атанасија Ракиту,** професора и ректора Призренске Богословије протојереја ставрофора **Милутина Тимотијевића**, академике **Владету Јеротића, Јованку Калић, Димитрија Стефановића, Александра Младеновића**; проф. **Слободана Костића**. Именовасмо неке, а да захвалимо свима који нас орадошћују својим речима, као и пажљивим слушаоцима – нашим парохијанима – за неизоставна сабирања у том одуховљеном простору – у *Доњој Горници*.

Наш храм има и параклис Светог деспота Стефана Лазаревића Високог, *који је засијао од Лазара и Милице* и Београд опрестоничио. Сећамо се вечерас и овог светитеља, и светога Лазара; и Видовдана и Косова; и Љубостиње. Свега што се духовно и невидиво обрело на нашој светковини.

Наш свети храм има и параклис посвећен празнику Преображења Господњег. И има много обавеза према Васкрслом Господу и православном српству. И верности, и оданости, и много љубави и наде у вечито трајање. И ово кратко обраћање завршавамо жељом да обнављајући светињу пре свега преображавамо себе, облачећи се у новог човека са надом у Васкрсење. Хришћански, врлински живот је наш најбогатији принос нашем патрону, Апостолу и Еванђелисти Марку.

Братство Маркове цркве захваљује се свим ктиторима, приложницима, доброчинитељима који прилажу своје лепте да и наш храм заблиста сјајем немањићских манастира и цркава. Захваљујемо се и цењеним учесницима вечерашње Академије, као и свима Вама који својим присуством умножисте нашу радост и увећасте наше духовно славље.

Богу хвала за све.

Протојерej-ставрофор
Трајан Којић

НАШЕ МЕСТО У ЦРКВЕНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Слово поводом осамдесет година цркве Светог Марка у Београду

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Повод за наше сабрање у Коларчевој народној задужбини је наставак подсећања на 80 година постојања цркве Светог апостола и евангелисте Марка у Београду. Не заборавимо да је и ова данашња трећа недеља после Васкрса, посвећена женама мироносицама.

После уводних реченица о Светом Марку, осврнућемо се на однос парохијана према храму. На крају ћемо истаћи шта нам ваља чинити на путу личног и заједничког духовног узрастања.

Свети јеванђелист, апостол, сведок као и мученик Марко помагао је апостолу Петру који је у својој посланици Марка назвао својим духовним сином. Када је Марко био са Петром у Риму, замолише га верници да им напише спасоносну науку Господа Исуса и његов живот и чуда. Марко је написао Свето јеванђеље. У Александрији је основао цркву и учврстио хришћанство. Своје проповеди поткрепљивао је добрим делима. Незнабожци су га ухватили, вукли улицама Александрије и утамничили. У тамници му се јавио анђео, а потом и Господ Исус Христос крепећи га речима: *Мир теби Марко, јеванђелисте мој!* А, Марко је одговорио *Мир Теби Господе мој, Исусе Христе!*

Његова глава налази се у цркви Светог Марка у Александрији. Делови његових моштију налазе се у катедрали Светог Марка у Каиру. У раном деветом веку остале мошти Светог Марка су пренете у Венецију. Он је остао и до дан данас заштитник и патрон Венеције. Симбол Светог Марка је лав чију минијатуру налазимо у рукописима уз почетке Његовог јеванђеља.

Јутрос је наш Свјатјејши Патријарх причестио вернике, после опхода око цркве пререзао је и славски

Хор цркве Светог Марка: *Деспот Стефан Лазаревић*

колач и помолио се *о всјех и за всја*. Нама остаје да у оквиру нашег односа према храму размишљамо какво је наше место у црквеној заједници, како се односимо према нашим свештеницима, али и они према нама, и најзад шта Господ очекује од нас. Све ове мисли јављају се повремено не само за време богослужења, већ и у све мањем слободном времену ван цркве. А, таква размишљања се одвијају у нашем уму.

Кад као парохијани са вером и љубављу крочимо у пространу цркву Светог Марка, осећамо да је то наша црква, да њој припадамо. Пространство цркве Светог Марка омогућује нам да се за време молитве сећамо живих и преминулих сродника али и оних чији су гробови у храму и у крипти. После целивања икона примамо благослов мирошења, исповести и најзад свето причешће. Дешава нам се да се мисли за кратко преточе у срце уз осећање нечега што тог тренутка не можемо да дефинишемо. Тек накнадно, тај тренутак невидљивог али осећајног духовног доживљаја зовемо и *благодат*. Прострује заједништво, а нарочито када се причешћујемо, или када се насред цркве освећује вода на Богојављењу.

Однос према свештеницима очитује се нашим поштовањем према служитељима олтара, као посредницима између Господа Исуса, Светог Марка и нас. Оно се изражава у сусрету у цркви, као и приликом исповести, и код куће приликом водица.

Академик Димитрије Стефановић

Свештеници тада нас боље упознају, а и ми добијамо утиске о њима. Успоставља се и пријатељски однос који омогућује обострана размишљања и ширење искустава. Овде ћу додати да и верници каткада доприносе духовном узрастању свештеника, јер су и верници активни учесници у литургијском животу.

Остаје питање како су верници активни учесници у богослужењу. Присуство верника прожето је индивидуалном молитвом која се утапа у литургијски оквир богослужења. Иако већина верника не пева у хору, хорско певање итекако подиже духовну атмосферу, посебно ако певачи доживљавају певање као молитву. Сва та пунина, служашчи,хор, верници чини да та заједничка молитва представља велики дар захвалности Господу. Молимо се са наканом, али је наше обраћање испуњено и благодарношћу за многа добра дела која су нам учињена, а заборављамо да нам их је Господ подарио: а то су здравље, породица,таланти, пријатељи, рад.

Међусобни однос верника може да буде пун љубави, али, нажалост и неразумевања. Најважније је да у сваком вернику видимо ближњег и да ширимо доброту коју свако, у мањој или већој мери поседује. Требало би да прихватимо љубав као део нашег свакодневног живота. Љубав нам помаже да ојачамо веру. Она се изграђује и обогаћује личном и заједничком молитвом. Такође је важно чињење добрих дела. И кроз љубав и кроз веру и чињењем добрих дела успоставља се невидљив духовни однос са Господом. Он се постепено открива и доживљава и то сваког испуњава радошћу.

Како ћемо унапредити наш физички и духовни однос према храму, како ћемо даље духовно узрастати? Док се са једне стране трудимо да следимо Божје заповести остаје нам да их применимо и у нашем односу према храму. Молитвено учествовање на богослужењима веома доприноси духовном узрастању. А, то значи кроз молитву доживети осећање Божјег присуства. Свакако да тај, назовимо га духовни дијалог са Господом, више зависи од нас самих. Господ је увек спреман. Његова

љубав је неизмерна, безгранична. Он је и свугде присутан, а највише је у причешћу. Ако су наше молитве искрене доживећемо сусрет са Господом. Приликом будућег боравка у храму надовежимо се на прошли и тада настаје ново духовно узрастање. Сачувајмо наш сусрет са Њим и ван храма. Оно нема краја и доводи нас до доживљавања дела царства Божјег на земљи.

Вечерашње излагање испуњено је оптимизмом и идеалном сликом која не одражава увек стварно стање. Али исказујемо сазнања стицана искуством. Она трају и подсећају нас на претке за које се као ктиторе и приложнике молимо на свакој литургији. Додајмо и једну реченицу светога Владике Николаја: *Благодарећи народном схватању старих храмова као живих светиња, у којима невидљиве силе небеске стварно долазе у живи додир са душама људи, очувани су ти старински храмови.*

Прилика је да истакнемо благодарност свим оним неимарима који су служили а и који данас служе у храму светог Марка.

А апостол и евангелиста Марко велики је посредник и ходатај пред Господом, не само у Београду, већ и у Александрији, Каиру, Венецији

Ближњи мој је Христос мој, и сваки ближњи човек јесте Христос. Ако ја не волим ближњег, не волим ни Христа, јер ближњи је опет, Христос.

Патријарх Павле

као и многим другим црквама, Њему посвећеним. У тропару му се обраћамо да Његовим заступништвом, Господ опрости наша прегрешенија. Нека нам духовно узрастање помогне да нам се разгори срце, просвети ум, освети наша воља обрадује сећање - како бисмо успели да снагом вере пребродимо сва искушења.

На челу са нашим Свјатејшим пожелимо свима долгоденственоје и мирноје житије на многаја љета!

Академик
Димитрије Стефановић

ТАШМАЈДАНСКА ГРАЧАНИЦА

У хришћанској васељени нема земље без храма Светог Марка

Све хришћенске земље препочете су са Свете земље и све што има у Светој земљи има и у свакој оној на којој се одиграло Јеванђеље. А то значи у свакој где се поново рађао, страдао и васкрсавао *Онај који се на земљи родио без оца, а на небу без мајке.* Зато у хришћанској васељени нема земље без храма Светог Марка. У том сазвежђу један од највелелепнијих је храм Св. Марка у Београду, назван и Ташмајданска Грачаница.

У народном памћењу српског народа живи успомена на време *када су цркве летеле*. Негде су бежале, а негде су бегале, негде прелетале. У сваком случају нису се дале. Неке су односили, а оне су се саме враћале. Виђане су у крошњама дрвећа; бивале невидљиве. И до дана данашњег путници намерници сусрећу иконе разбежане по шумама и горама. Али нису летеле само цркве, него су се оне премештале и горе и воде, Тавор и Сион, Голгота као и крсни пут. Под новим именима и новим местима пројављивали су се библијски ликови, предели и призори. А, међу првима је увек Свети Марко. То је онај младић који се затекао у Гетсиманској башти кад је *оцрњена страшћу и издајом*, који је остао с Христом кад су остали апостоли побегли. Гониоци су хватали и њега, али је скинувши платно којим је био огрнут, умакао го голцит. На истом месту и у истом часу Христос је једног ученика и следбеника изгубио, а другог је добио. Јуда и Марко, благајник издаје и јеванђелист. То је онај Марко који је потом у Мисиру проповедао Свето писмо говорећи *да је мудрост човекова лудост пред Богом!* И да је свак велики онолико колико Христа воли. Онај апостол чија се крв, на данашњи дан, лила по оштром камењу, док је он благодарио за своје страдање.

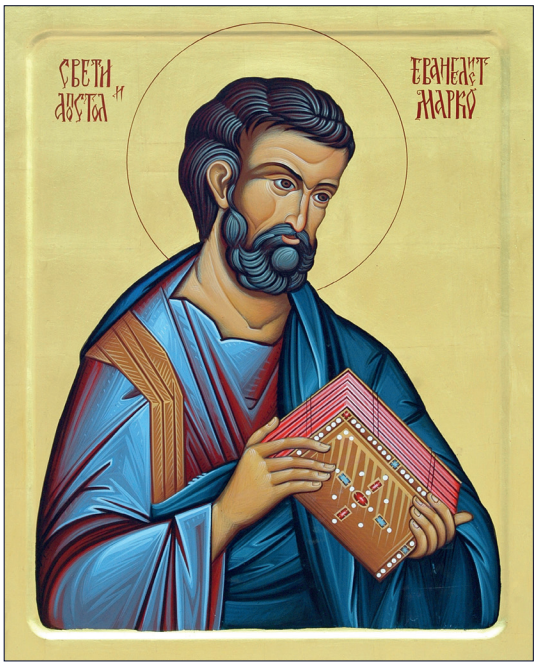

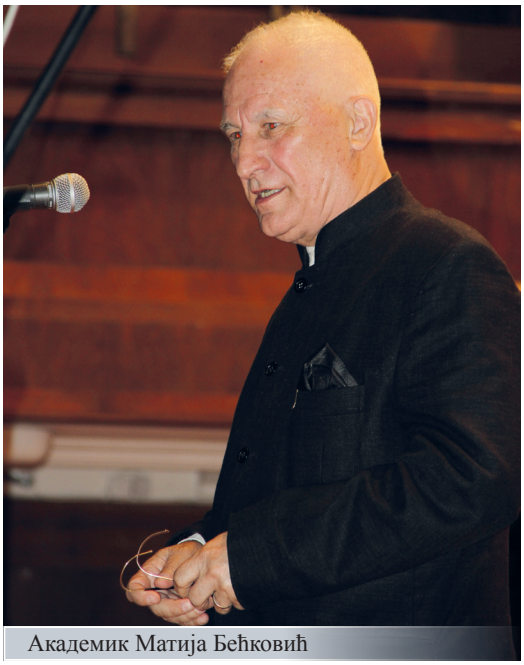
Академик Матија Бећковић

Истина и *блаīајник издаје* је занимање које је током векова добијало нове присталице и планетарну популарност. А, тридесет сребрењака је нарастало у банковне рачуне, баснословне своте и различите монете.

Марков симбол је крилати лав. Онај који у пустињи бесмисла људског постојања сведочи Христа. Није случајно што је Маркова црква подигнута на Ташмајдану. И Гестиманија је камени мајдан као и Ташмајдански парк је Гетсиманска башта. И Грачаница је са Газиместана долетела до Ташмајдана, а потом летела и преко океана. Сваки храм на земљи јесте само бледа слика оног храма који је на небу и који ће се на крају појавити и на земљи. Како каже Оснивачка повеља, на дан храмовне славе, пре осамдесет година, патријарх српски Варнава, за срећне владе краља Александра Карађорђевића, у краљевском граду Београду, освештан је основни камен цркве Светог Марка.

На том месту било је и старо гробље и стара црква Светог Марка. Затирана је и бомбрадована стара, а насртано је на нову, а обе страдале због Светог апостола Марка, чији имењак није случајно наш најраскошнији национални јунак, а коме је говорила мајка:

Немој сине īоворити криво
Ни по бабу ни по стричевима
Већ по правди Боīа истиноīа!

Срећна слава!

Академик
Матија Бећковић

СВЕТИ АПОСТОЛИ ПЕТАР И ПАВЛЕ

Свети апостоли су васељени подарили Еванђеље Христово

Свети апостол Петар

Син Јонин, брат Андреје првозваног, из племена Симеонова, из града Витсаиде. Био је рибар, и најпре се звао Симеоном, но Господ је благоизволео назвати га Кифом, или Петром. Он је први од ученика јасно изразио веру у Господа Исуса рекавши: «Ти си Христос, Син Бога живога». Његова љубав према Господу била је велика, а његова вера у Господа постепено се утврђивала.

Када је Господ изведен на суд, Петар Га се и три пута одрекао, но само један поглед у лице Господа - и душа Петрова била је испуњена стидом и покајањем. Но, после силаска Светога Духа Петар се јавља неустрашивим и силним проповедником Јеванђеља. После његове једне беседе у Јерусалиму обратило се у веру око три хиљаде душа. Проповедао је Јеванђеље по Палестини и Малој Азији, по Илирику и Италији. Чинио је моћна чудеса: лечио је болесне, ваксрсавао мртве; чак и од сенке његове исцељивали су се болесници. Имао је велику борбу са Симоном Волхом, који се издавао за бога, а у ствари био је слуга сатанин. Најзад га је посрамио и победио. По заповести опакога цара Нерона, Симоновог пријатеља, Петар би осуђен на смрт. Поставивши Лина за епископа у Риму и посаветовавши и утешивши стадо Христово, Петар пође радосно на смрт. Видећи крст пред собом, он умоли своје џелате, да га распну наопако, пошто сматраше себе недостојним да умре као и Господ његов. И тако упокоји се велики слуга великог Господара, и прими венац славе вечне.

Свети апостол Павле

Родом из Тарса, а од племена Венијаминова. Најпре се звао Савле, учио се код Гамалила, био фарисеј као и гонитељ Хришћанства. Чудесно обраћен у веру хришћанску самим Господом, који му се јавио на путу за Дамаск. Крштен је од апостола Ананија, прозван Павлом и уврштен у службу великих апостола. Са пламеном ревношћу проповедао Јеванђеље свуда од граница Арабије до Шпаније, међу Јеврејима и међу незнабошцима. Добио назив апостола незнабожаца. А, колико су страховита била његова страдања, толико је било његово натчовечанско стрпљење. Кроз све године свог проповедања он је из дана у дан висио као о једном слабом кончићу између живота и смрти. Пошто је испунио све дане и ноћи трудом и страдањем за Христа, и пошто је организовао цркву по многобројним местима, и пошто је достигао ту меру савршенства, да је могао рећи: *Не живим ја него Христос живи у мени*, тада је био посечен у Риму, у време цара Нерона, кад и апостол Петар.

Ни говорење, ни писање најузвишенијих богословских беседа, неће нам бити од користи уколико Јеванђеље не будемо уводили у свој живот.

Патријарх Павле

Проповед Светих Апостола

Дванаестог јула празнујемо највећа два јунака у роду људском. Два највећа јунака који су се борили и хрвали и победили - кога? Смрт. Кога још? Грех. Кога још? Ђавола, пакао. Да, ми славимо данас та два највећа јунака Апостола, Петра и Павла. Јер Господ Христос није дошао у овај свет за неку ситну ствар. Постао је човек да би решио главне проблеме наше, главна питања живота нашег, бића нашег: ко је човек, шта је човек? Дошавши у овај свет, Он је дошао у тамницу лешина. Сви су били смртни, сви људи под грехом, сви људи под страстима, сви људи под влашћу ђавола.

И Он је једини и први победио смрт Васкрсењем Својим, победио је грех узевши на Себе грехе наше, и ослободивши нас од грехова наших. И победио ђаволе, све ђаволе од који су увек, и грех, и страст, и свака смрт. И ту силу која побеђује смрт, силу која побеђује грех, силу која побеђује ђавола - Господ је давао својим Ученицима, Својим Апостолима. Дао Дванаесторици Апостола када их је Он послао у свет овај и рекао им: *Ево, дајем вам власт над сваком силом вражијом. Болести исцељујте, губаве чистите, мртве васкрсавајте*. И тај страшни и велики и одговорни посао Свети Апостоли су примили на себе.

Ко су они? Рибари, Галилејски сељаци, који су се разбежали када је Господ био распет на Крсту. Плашљивци, кукавице; Петар се и трипут одрекао, пред слушкињом Господа Христа. Али шта је се то десило и Петра учинило неустрашивим, да је он устао и почео се борити са несретним Нероном, и са Римским царевима, са римским велможама, и са Јеврејским главарима свештеничким и народом. Ко му је дао ту силу? Господ Христос, Васкрсли Господ Христос. Пославши Духа Светог на Своје Свете Ученике, и исто то и Апостолу Павлу. Апостол Петар, колико је јачи од смрти? Сећате се, васкрсао је Тавиту речима, као и Господ Христос што је васкрсавао мртве. Његова сенка је исцељивала од сваке болести, јер се вели у Делима Апостолским да је народ са свих страна долазио да макар сенка осени болеснике и оздрављала би га сенка Петрова. Замислите ту силу, то јунаштво. Сенка побеђује смрт, сенка побеђује болест, сенка побеђује ђавола! Ко је такву власт икада дао људима? И сетите се Апостола Петра када улази у храм после Васкрсења Господа Исуса Христа. Пред храмом богаљ који проси, и од њега, и од Цркве, и Јована Богослова, и од других људи. Апостол Павле вели: *Злата и сребра нема у мене, оно што имам дајем ти: У име Исуса Назарећанина устани и ходи: И устаде богаљ и стаде трчати и хвалити Бога*. Каква је то сила, одкуда та сила? Од кад је Господ Христос дошао у овај свет, дао је ту силу људима, да би победили све што је смртно и осигурали сви себи Живот Вечни.

Када су људи слушали проповед Господа Христа, почели се чудити: како то Он, и Учитељ из Назарета, од људи тражи да се одрекну својих, да Њега више воле него родитеље, него децу, него пријатеље, него ли имање. А, то је нама и несхватљиво. Шта нам ти у замену за то дајеш? И Господ вели: *Који хоће да буде савршен, ко хоће у истини да буде човек, нек се одрече себе, нека пође за мном; и узме крст свој и пође за мном. А Петар збуњен тим речима пита Га: Господе, шта ће бити са нама? Ето, ми смо оставили све и за Тобом идемо. А Спаситељ му одговори: Заиста ти кажем, и заиста вам кажем свима: свако који остави или оца, или матер, или децу, или браћу, или сестру или земљу своју, или ма шта, која има Мене ради, добиће Живот Вечни*. Добиће Живот Вечни! Ето, ради тога је Господ и дошао у овај свет: да да Живот Вечни људима. Да Бог тамницу смрти, и ово острво смрти земљу, претвори у острво Васкрсења. То је намена Господа Христа коју је Он донео на овај свет; то је оно што је Он једини донео на свет и нико други, и зато је Он Истинити Бог и Живот Вечни.

А, сећате се Апостола Павла. Петар је био прост човек, обичан рибар Галилејски. Али Савле, Павле, најученији младић свога доба, пред

којима је стајала сјајна каријера. Могао је достићи све положаје и добити сву власт. И тај Савле, тај гонитељ Исуса из Назарета, доживео је бескрајно чудо. Сав бес, сав са замахом, сав у великим страстима, он гони хришћане! Прво, јер сматра да су то неки јеретици, да су то простаци, глупаци, а да је на њима сав Закон Мојсијев, и да њих треба сатрти. И почео је да гони и убија све што је хришћанско. Али му се на путу зато јави Господ Васкрсли и рече му: *Савле, Савле, зашто ме гониш?* И Савле одједанпут ослепи, паде с коња и слеп заповеди својим друговима, који су ишли са њим, коњаницима који су ишли с њиме да гоне хришћане, и онако слепог одведу у Дамаск. Три дана је био слеп. И видевши једном Апостола Ананија, који је био у Дамаску, коме Господ заповеда да исцели Павла и обрати га вери у Господа Христа. Ананије се зачуди и рече: *Господе, та он је дошао да прогони, и непрекидно да прогони нас хришћане*. А, Спаситељ рече: *Он ће бити велики светилник и велики страдалник за Име Моје*. И заиста, Ананије крсти Апостола Павла, благослови га и он прогледа.

Од тада Апостол Павле, као што вели сам у својим Посланицама, ништа друго није знао осим за Господа Христа, и то Распетог и Васкрслог. Јер је осетио да је сав пут између смрти и бесмртности прећен, да је Господ Христос тај који даје човеку силе и моћи да побеђује сваку смрт,

сваки грех, сваког ђавола. И од тада он неустрашиво проповеда целоме свету Васкрслог Господа Христа. Не боји се цара, не боји се царских намесника, нити се боји никаквих земаљских власти. Њему је главно једно, он вели, пише хришћанима: *Да достигнемо у васкрсење мртвих* - то је мој циљ. *Све друго су трице*, вели Свети Апостол Павле. Све друго што не води у Васкрсење, све друго што не даје Живот Вечни човеку, шта је него смрт, него грех, него ђаво, које отима човеку оно што је највеће и најсретније и најбогатије?

И заиста, Свети Апостоли људи као и ми, исте природе као и ми, али силом Христовом, ето, освојили су свет. И пала је Римска империја пред њима иако су их цареви гонили, сва сила њихова земаљска.

Они су јединствени победиоци рода људског, који за победу нису употребљавали насиље, ни оружја, ни мачеве, него су ишли кроз овај свет као јагањци међу вукове. И десило се највеће историјско чудо у роду људскоме: јагањци победили вукове…

Ава Јустин Ћелијски

ПРЕОБРАЖЕЊЕ ХРИСТОВО

Преобразио си се на гори, Христе Боже, показавши ученицима својим славу Своју, колико су могли да поднесу. Нека засија и нама грешнима Твоја вечна светлост, молитвама Пресвете Богородице, даваоче Светлости, слава Теби!

Тропар Преображења

Српска православна црква и верници торжествено прослављају празник Преображења Господњег, који се и убраја у дванаест великих Христових празника. Овај празник посвећен је сећању на догађај Христовог преображења на гори Тавор, када Он најављује своје предстојеће страдање и славу.

Према Еванђељу, Исус Христос је треће године своје земаљске проповеди на Тавор и повео своје ученике Петра, Јакова и Јована и пред њима се појавио преображен: *са лицем сјајним као сунце и хаљинама светлим као снег.*

Овај празник је у Православљу познат и као летње Богојављење јер су се и тада, како пише у Еванђељу, отворила небеса и зачуо глас Бога Оца: *Ово је Син мој љубљени, који је по мојој вољи, њега послушајте.*

Христос, који се преобразио на Гори у присуству Мојсија и пророка Илије, најавио је небеску силу нове вере и своју улогу Цара над царевима која надилази старозаветне законе и пророке.

Према речима Светог Владике Николаја, ово небеско сведочанство о Исусу Сину Божјем *требало је да послужи у дане страдања Господњег на укрепљење непоколебљиве вере у његову крајњу победу.*

Западна црква унела га је у свој клендар тек 1457. године и то у славу велике победе хришћанске војске над Турцима код Београда, а на Истоку се слави још од седмог века.

Преображење пада увек у време Госпојинског поста па су зато посне и православне трпезе. На иконама Преображења, које се налазе на сваком иконостасу православних хра-

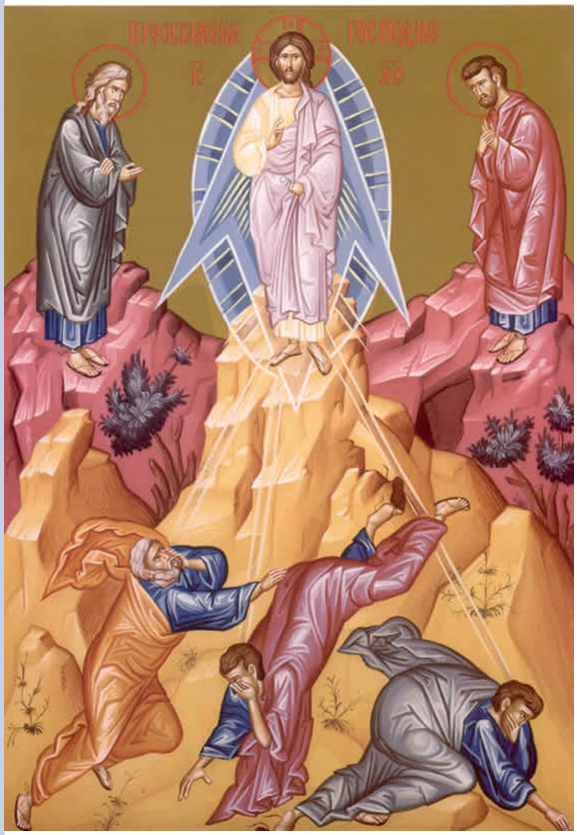

мова, слика се Господ Исус Христос на Гори окружен светлошћу, са Илијом, Мојсијем и тројицом апостола, Петром, Јаковом и Јованом који беху пали лицем окренутим ка земљи.

Господ се и на гори преобразио да би нас научио двема врлинама: трудољубљу и богомислију. Зато је изабрао гору Тавор као и старозаветне пророке, који се јављају као слуге Његове. Три апостола су симбол непоколебљиве вере у Христа.

У народу постоји веровање да се о овом празнику целокупна природа преображава па се каже - преображава се и вода и гора.

Духовне поуке Патријарха Павла

Највише и најбоље учињено за људе јесте : *Да људи виде наша добра дела, и да прославе Оца нашега који је на небесима.*

***

Вера је свеопшта, и сви су на њу позвани. Али се она код неких схвата као невера, па се као невера и примењује.

***

Мисао треба домислити да би се и дорекла; треба ићи са њом до краја, да нас не би сналазила искушења. Јер, недомишљено је исто што и нерасуђено, а нерасуђено исто што и неучињено.

***

Хришћани не могу имати ни другу веру, нити другу меру до вере у Христа и Христа као меру.

***

Будимо сарадници Божији, чинећи оно што до нас стоји, и Бог ће помоћи да се избавимо од онога чему се ми не можемо супротставити.

***

Сви проблеми почињу са људским потребама.

УСПЕНИЈЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

Радујте се, ја ћу бити с вама навек!

Господ који је на Синају заповедио петом заповешћу: *поштуј оца свога и матеру своју*, показао је примером Својим, и како треба поштовати родитељку своју. А, висећи на Крсту у мукама Он се сети Матере Своје и показујући на апостола Јована рече јој: *Жено ето ти сина!* Потом рече Јовану: *ето ти матере*. И тако збринувши Своју Мајку Он издахну. Јован имаше дом на Сиону у Јерусалиму, у који се настани и Богородица и остаде да живи до краја својих дана на земљи.

Својим молитвама, благим саветима, кротошћу као и трпељивошћу она је много помагала апостолима Сина свога. Углавном, све време до смрти провела је она у Јерусалиму, обилазећи често она места, која су је подсећала на велика дела Сина свога. Нарочито је походила Голготу, Витлејем и гору Јелеонску. Од њених дужих путовања помиње се њена посета Светом Игњатију Богоносцу у Антиохији, посета Светом Лазару четвородневном, епископу Кипарском, посета Св. Гори коју је она благословила, и бављење у Ефесу са Св. Јованом за време великог гоњења хришћана у Јерусалиму. У својој старости она се често молила Господу и Богу своме на Јелеонској гори, на месту Вазнесења Његова, да је што пре узме из овога света.

Једном приликом јави јој се архангел Гаврил и објави јој, да ће кроз три дана бити упокојена. И даде јој ангел Божји једну грану палмову, која ће се носити при њеном спроводу. С великом радошћу она се врати дому пожелевши у срцу, да још једном у овом животу види све апостоле Христове. Господ јој испуни ову жељу, и сви апостоли, ношени ангелима и облацима, наједанпут се сабраше у дом Јованов на Сиону. Са великом радошћу виде ова све-

те апостоле, охрабри их, посаветова и утеши; по том мирно предаде дух свој Богу без икакве муке и болести телесне. Апостоли узеше ковчег са телом њеним, из кога излазаше ароматни мирис, и у пратњи мноштва хришћана пренеше у врт Гетсимански у гробницу св. Јоакима и Ане.

А, од злобних Јевреја заклањаше их облак по промислу Божјем. Неки свештеник јеврејски, Атоније, дохвати рукама ковчег у намери да га претури, али у том часу ангел Божји одсече му обе руке. Тада он завапи апостолима за помоћ, и би исцељен пошто изјави своју веру у Господа Христа. Апостол Тома беше изостао, опет по Божјом Промислу, да би се тако опет открила једна нова и преславна тајна о Светој Богородици. Трећег дана стиже и он, и пожели да целива тело Свете Пречисте. Но када апостоли отворише гроб, нађоше само плаштаницу, а тела не беше у гробу. Тога вечера она се јави апостолима, као и мноштвом ангела окружена, и рече им: *Радујте се, ја ћу бити с вама навек*.

Не зна се тачно колико је стара била Богородица у време успенија свога, али преовлађује мишљење, да је била прешла шездесет година свога земног века.

ДАН У КОМЕ ЛИТУРГИЈА НИЈЕ ПРЕСТАЈАЛА

Прослава Марковдана у Београду

Од јутарње Свете архијерејске литургије све до духовне академије у Београду прослављао се Марковдан као и јубилеј једне од највећих цркава на Балкану, цркве Светог Марка на Ташмајдану.

Пре осамдесет година на Ташмајданском парку поред старе црквице, и сада заклоњене разним наносима земље, изникле траве, дрвећа као и осталог биља, тадашњи поглавар Српске православне цркве патријах Варнава освештао је камен темељац велелепне духовне грађевине, и дуго највећег храма на Балкану, цркве посвећене Светом апостолу и јеванђелисти Марку. Овог маја, осам деценија касније, у храму који о пра-

зницима и недељом бива испуњен верујућим народом свих генерација, а посебно у ово време запажено је присуство мајки са бебама и децом у дечјим колицима, црква на Ташмајдану прославила је Марковдан лепше него што многи међу верницима памте.

Каква се духовна радост и лепота тога дана стекла, каква се благодат спустила на Храм, његово братство и верујући свет могу да посведоче бројни присутни који су овогодишњи Марковдан доживели као дан у коме је литургија започета у јутарњим сатима трајала до вечери. Неко ће се запитати да ли је то могуће?

Но, почнимо редом:

Његова Светост патријарх српски г. Иринеј, први међу једнаким јерарсима, својим присуством и служењем Свете архијерејске литургије узвеличао је Марковданску славу. Уз саслужење Његовог преосвештенства викарног епископа г. Атансија и свештенства и ђаконства наше архиепископије патријарх Иринеј је својим одмереним, мирним и тихим, али јасним гласом, одслужио Свету литургију. У народ се усељавала снага духа заједничког и православног, а бројним верујућим Београђанима, придружили су се и гости из наше нам вољене мајчице Русије. А, као гест братске љубави, дугачак ред пред престоном иконом, стрпљиво је чекао да се гости из Русије поклоне пред иконом Св. Марка а потом и мирошу. Немали број ходочасника из осталих делова наше домовине, својим присуством учинили су да се у цркви многи верници осећају као домаћини својој браћи из света и из Србије.

На литургији, монах Давид (Перовић), доцент Богословског факултета у Београду, што је и саму службу учинило још узвишенијом, дарујући јој топлину, откривајући тананост и тајновитост увођења монаха у чин јерођакона. Будући да се отац Давид старао о блаженопочившем патријарху српском г. Павлу док је Његова Светост боравио у болничкој соби, немали број верујућих и у том чину осетило је посебност тренутка и значај за присутне и време које долази у коме ћемо се сећати духовних поука патријарха Павла.

Потом је преломљен славски колач а Свјатјејши је упутио честитку поводом храмовне славе старешини протојерeју-ставрофору Трајану Којићу, братсву овога красног храма, као и присутном народу, уз подсећање на значај великог празника и апостола Марка за Православну Цркву.

Свечана трпеза љубави у парохијскоме дому, брижљиво припремљена, достојно је дочекала госте, а намерници и убоги сугрђани који често пред храмом ишту милостињу у новцу, овај пут су били понуђени обедом.

Уставши од трпезе, накратко смо се разишли, већ у мислима са нестрпљењем ишчекујући и вечерњу

Духовну академију уприличену у Задужбини Илије М. Коларца. Ни лоше време, ни киша која је упорно сипила, ни влага у ваздуху која је отежавала дисање нису спречили ни старе ни младе да скоро до последњег места испуне дворану Коларчеве задужбине.

Беседама су се публици обратили, поред Његове светости патријарха српског г. Иринеја на почетку и старешине храма протојереја-ставрофора г. Трајана Којића, на крају, академици др Димитрије Стефановић као и песник Матија Бећковић.

У програму, одмереном и надасве духовном а националним садржајем богатом, бројни извођачи, од најмлађег Стефана Добраша из ОШ *Раде Драинац*, који је изговорио стихове о Светом Марку из *Пролоīа* Св. владике Николаја Велимировића, младог гуслара Мирослава Тановића, ансамбла *Слашка фрула*, преко црквеног хора *Свеши Деспош Сшефан Лазаревић*, којим су дириговали Милица Радивојевић и Предраг Миодраг, те солисткиње Београдске опере сопрана Снежане Савичић-Секулић, до доказаних професионалаца из Националног ансамбла *Коло*, допринели су да прослављање овогодишњег Марковдана и вредног јубилеја, осамдесет година од постављања камена темељца садашње цркве, не само да је узвеселио присутни верни народ, него је и указао којим путем нам ваља ићи и да бисмо опстали упркос свим недаћама и препрекама савременог света и овога злог времена.

Тај пут као и ту поруку пружио нам је овај диван Марков дан 2011. године. Дан у коме је литургија започета у јутарњим сатима трајала је до завршетка Духовне академије у част Светог Марка, док је изведен програм недвосмислено указао да нам без прошлости, која је несумњиви и најквалитетнији део ове садашњости нема будућности, а све три наведене временске зоне повезују млади и најмлађи учесници свете литургије и Духовне академије.

Слава Господу и Светом Марку што су нам тај кишни 8. мај текуће године осветлили неугаслим сјајем Љубави, Вере и Наде.

Љиљана Дуīалић

СЛОВЕНСКИ ПРОСВЕТИТЕЉИ

Саборно прослављање свете браће Кирила и Методија у цркви Светог Марка

Када је осванyо уторак, дан прослављања Свете браће Кирила и Методија, равноапостолних просветитеља словенских народа, мало је ко од верних који долазе у храм цркве Светог Марка могао наслутити да ће молитвено прослављање ових Светитеља и родоначелника словенске писмености бити узвеличано и присуством, поред очекиваног Свјатјејшег патријарха Иринеја, и присуством наших двадесет епископа Свете Саборне и Апостолске Православне Цркве, као што се и згодило овога маја.

Присуство великог броја епископа у једном дану у нашој цркви, немало је обрадовало и верни народ, али и многу децу која су тако видно била у још већем броју, него што је постало уобичајено, присутна на овој саборној Светој архијерејској литургији. Мало је присутних који могу да посведоче да је икада у нашем времену исказана толика љубав и учињена част братству овога храма и присутном народу, а да то не остави дубљи траг у душама верних.

Молећи се у пуном храму, слушајући беседе Његове Светости патријарха српског г. Иринеја и Преосвећеног владике г. Атанасија (Јевтића), а потом у сусретању са епископима, народ је хрлио да целива руке и прими благослов од наших духовних отаца.

Пролеће 2011. остаје као посебан исечак у времену и историји овога београдског храма и присутног народа. Од Величанственог Васкрса, Марковдана као и Духовне академије поводом Светог Марка, до Саборног архијерејског служења Свете Литургије проживљени су дани неисказано дивних духовних свечаности у славу Господа нашег Исуса Христа и његових ученика.

Љ.Д

ДЕСПОТ СТЕФАН ЛАЗАРЕВИЋ

Стефан Високи - владар, ратник, песник и задужбинар

А овај Стефан ни мало не почиваше, као и сваки онај који је веома храбар, него се прихвати напред поменутог града, који беше један од великих древних градова и на красном месту, као што много пута рекосмо, као мало где у васељени; уз то беше пространа изгледа, као крила лађа у царскоме пристаништу са свакаквим утврђењима... Да ли ко где год рече да постоји такав град? И ко је кадар да писањем каже какав је положај, изглед и лепота Београда, кога Деспот посвети Пресветој Богомајци!

Константин Философ

Деспот Стефан Лазаревић познат и као Стеван Високи (Крушевац, 1377 - Главица код Крагујевца, 19. јул 1427) је био син кнеза Лазара који је са титулама кнеза (1389-1402) и деспота (1402-1427) владао Србијом. У своје време он је важио за једног од најбољих витезова као и војсковођа, а његова књижевна дела га чине једним од највећих српских књижевника у средњем веку. Након очеве погибије у Косовској бој у 1389. године, као малолетан је дошао на власт и уз помоћ своје мајке Милице Хребељановић је владао до свог пунолетства 1393. године.

Као отомански вазал предводио је српске помоћне одреде у биткама на Ровинама, код Никопоља и Ангоре. После битке код Ангоре је и од Византинаца у Цариграду добио титулу деспота (1402), а крајем 1403. или почетком 1404. године, ступио је у вазалне односе и са мађарским краљем Жигмундом од кога је добио Мачву и Београд (у који и 1405. године сместио своју престоницу), Голубац и друге поседе, а касније (1411) и Сребреницу.

Деспот Стефан Лазаревић

После великог пораза код Ангоре, отпочео је грађански рат и у отоманској империји, али и сукоби међу српском властелом, прво између Лазаревића и Бранковића, а потом и између самог Стефана и његовог млађег брата Вука.

Сукоби у Србији су се окончали 1412. године измирењем Стефана и његовог сестрића Ђурђа, док је као победник из крвавих борби међу Османлијама изашао 1413. године Мехмед I, али захваљујући српској помоћи, након чега је, за Србију, уследио период мира. После смрти свог сестрића Балше III Балшића, наследио је и Зету, око чијих приморских градова је водио дуги рат против Млечана. Пошто сам није имао деце, Стефан је на сабору у Сребреници 1426. године именовао свог сестрића Ђурђа за наследника. На унутрашњем плану, он је сломио отпор властеле, а периоде мира је искористио за снажење све Србије у политичком, економском, културном и војном погледу. Он је 29. јануара 1412. године објавио *Законом о рудницима*, са посебним делом којим се уређује живот у, тада највећем руднику на Балкану, Новом Брду. Тиме је и додатно појачао развој рударства које је било главна привредна грана тадашње Србије, тако да је крајем његове владавине Србија и била један од највећих произвођача сребра у Европи.

У архитектури, наставља се развој Моравског Стила, који је био започет у доба његовог оца градњом Раванице као и Лазарице. Био је велики покровитељ уметности и културе пружајући подршку и уточиште како ученим људима из Србије, тако и избеглицама из околних земаља које су освојиле Османлије. Поред тога, он је и сам био писац, а његово најзначајније дело јесте *Слово љубве* које се одликује ренесансним цртама. Поред књижевног стваралаштва самог Деспота, у овом периоду се, између осталих, и јављају Константин Философ и Григорије Цамблак, а развија се и богата преписивачка делатност (такозвана Ресавска преписивачка школа).

Задужбине Деспота Стефана Лазаревића

Стефан Лазаревић је, попут свог оца и својих предака по мајци Немањића био веома дарежљив према монасима и манастирима, а сматра се да је неколицини био и сам ктитор.

О овоме говоре и записи монаха, који га и током живота, али и након његове смрти хвале сви без устезања. Без обзира на то, његово доба доноси и једну већу значајну промену у односу на његове претходнике, јер је он укинуо дотадашњу праксу да се села која се прилажу манастирским властелинствима ослобађају било каквих обавеза, почевши од оне војне. Његова главна задужбина био је манастир Ресава данас познатији као Манасија. Њена манастирска црква посвећена светој Тројици, триконхоналне основе, али без уобичајене украшене фасаде, карактеристичне за Моравски стил, спада међу највише цркве српског средњег века и од ње је виша само Дечанска црква Христа Пантократора. Њена спољашњост од белог мермера подсећа на романску обраду код споменика Рашког стила, а њен под од црвеног и белог мермера, који је очуван само у нартексу, представља ремек-дело и од њега је лепши само тзв. Призренски патос Душанове задужбине Светих Архангела која, у архитектонском смислу, послужила као узор црквама Моравског стила.

Према наводима свог биографа, Стефан је и у Београду из темеља обновио манастир посвећен Богородици, при коме је било смештено седиште београдског митрополита. Део каменог надвратка са његовим уклесаним ктиторским натписом је

Манастир Манасија 15 век.

пронађен у Београдској тврђави. Поред тога, он је у Београду и подигао цркве које су посвећене Светим Три Јерарха и Светом Николи, које су се највероватније налазиле около данашње Скадарлије односно близу Новог гробља, уз коју се налазила и стара Болница.

Пошто му се престоница готово четврт века налазила у Београду, локална предања му приписују да је подигао већину данашњих манастира као и манастирских објеката у Београдском крају. Такав и јесте некадашњи манастир који је посвећен Ваведењу у Винчи, затим манастири на планини Космају: Тресије, па Кастељан и Павловац (уз које се показују остаци наводних Стефанових летњиковаца), као и Никоље на Руднику, али и сеоска црква у Марковачким Црквинама, поред споменика о његовој смрти. Од наведених, само се за Павловац сматра да је Стефанова задужбина, док су остале подигли други ктитори.

Стефанова задужбина би могао да буде манастир Копорин код Велике Плане, који је подигнут током његове владавине, али нема података ко му је био ктитор, нити када је заиста тачно подигнут. А, према наводима летописа са самог краја XV века, његова задужбина је и манастир посвећен Благовештању у Горњачкој клисури, чије се рушевине датирају на крај XIV века. Као врховни владар тадашње српске деспотовине, Стефан је релативно често сликан у манастирима који су тада подизани. Увек је приказиван у склопу ктиторских композиција, а није редак случај да је насликан са моделом цркве у рукама, као својеврстан посредник између правих ктитора и храмовног свеца, или чак самог Христа.

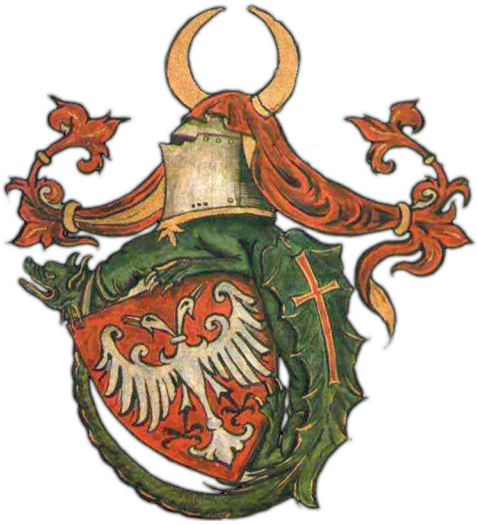

Због оваквих композиција, у старијој литератури се могу наћи погрешна мишљења да је он био ктитор тих манастира, а такве грешке се јављају и данас.

Стефана Лазаревића је канонизовала Српска православна црква као Светог Стефана деспота Српског, на петстогодишњицу од његове смрти 19. јула 1927. године. Слави се, на дан своје смрти 1. августа (19. јула по старом календару), заједно са мајком преподобном Евгенијом (Лазаревић).

Јужни параклис цркве Светог Марка у Београду, посвећен је Светом Деспоту Стефану Лазаревићу.

Д.Т

ТАЈНА КОСОВСКОГ КРСТА

Беседа изговорена приликом примања награде Златни Крст Светог Кнеза Лазара

Ја, први у преступу, а последњи у подвигу; тобоже песмар и промислитељ, удостојих се, о вазљубљени у Господу, овог светог признања, ове незаслужене почасти, - уочи празника Крста, овде, пред светињом над светињама, пресветлом, небовитом Грачаницом. Благодарим онима који су, расудивши, овако вредновали и овај мој духовно-словесни труд, и свима који су у сагласју са том одлуком – благословом.

Прихватам тежак Крст. А знам да смем примити само колико могу да понесем. Да ли сам кадар за тај дар? Да ли ћу ово бесцен-благо умножити, када знам да лакши је Крст неимања од Крста имања. И када знам да ће, можбит, преда мном и наступити стрмина, а моји табани нису за клизав пут.

Велика је тајна Крста. Са њега непрестано исијава одблесак непролазности, и само се на Крсту јасно види неувенива лепота. (Не случајно: *Крст је лепота Цркве*). И, чега је ради Крст Господњи, до да бисмо ми Хришћани били небеска со којом ће се осолити свет – за излазак из времена у вечност. Само ко спозна спасоносну силу Крста, може се уздићи до узнања истине; и опевати Лепоту; удостојити се Живота, пребивати у Љубави, чуо сам.

Сећање на Крст Господњи и Крст Светолазаревски, Крст Косовски, о крстопоклони песници, и преподобни послуси, обавеза нам је и чест! Ех, када удостојили бисмо се њега, и састрадавања са Сином Човечјим, Спаситељем нашим; и са-мучеништва са светим Кнезом, Заступником нашим, и са-живљења на Заветној земљи нашој...

Чија је, заиста, та земља Косово и Метохија? *Један господар света за другим ишчезава а земља остаје – вели Свети Владика Николај. – Када би земља проговорила, питала би људе: ко сте ви што се око мене парничите? Ја сам постојала и онда кад вас није било и постојаћу и онда кад вас не буде било. Ја сам само ваша трпеза и ваш гроб. И зато, није земља својина људи, него су људи својина земље, а земљин господар је Бог; једини домаћин. Један за другим гости долазе и пролазе а домаћин остаје*, поручи нам Свети Владика Српски. Косово је задужбина Божја, али и Икона Србства. Наша духовна

домовина. И свети олтар наш, на коме се служи Богу, Господу Христу... Само да се ми измиримо са Богом! Јер: *Ако је Бог са нама, ко може против нас (Рим. 8,31)*. Па да нас благи Бог остави на Светој Лазарији, и умножи нас, и очува нас. Па, и нека страдамо, само да се надамо, како ка-зано би. О, само да не да Бог да нам се обесрби Косово! (То је аманет, то је Еванђеље Светог Кнеза).

Но, опет и опет, шта јесте смисао Крста, у чему његова тајна? Првозвани Апостол Господњи, Андреј, своме незнабожноме мучитељу открива тајну тог Крста Господњег: *(...) као што први човек сагреши раширивши ка дрвету познања добра и зла руке, тако је било потребно за спасење људи да Син Божји рашири на Крсту руке своје због неуздржљивости руку људских.*

А чиме се може мерити и вредновати наш пут, о песници, о смирени путници?! Који је његов пра-симбол, пра-узор? То је једини, прави и поуздан пут – Пут Богочовека Христа; то је Голготски крсни пут Спаситеља нашег. А, Христови ученици су ишли тим путем. Божји угодници и свети људи ишли су тим путем. Свети мученици су ишли истим путем. То је пут еванђељске вере. Скретање са тог пута је одвајање од живота, од вечног и непролазног живота.

Одбацивање тог Крста је – одрицање од Христа. Не носећи свој Крст, ми се лишавамо сусрета са Господом. А без сретења – среће нема. Нема ни живота. Зато јест Крст, тај симбол Божије љубави, иако за Јелине безумље, а за Јевреје саблазан, постао и вечно остао за нас – Хришћане – једини пут спасења.

Крст је и са душом сваког нашег претка срастао; крсним путем нога сваког нашег претка ступала је ка Царству Вишњем. Стазом Крстанаши су преци стицали светост. Сви су они живели свој Крст. А како ћемо ми, без Крста, пред Господа?!

Када, можбит, долазе и гора времена. И: ако дођу – ми знамо да трпимо и да се надамо. Нека голготски Крст поново буде безумље за неке нове Јелине, и саблазан за неке нове Јудеје; за нас ће Он остати Божја сила, и вечна Истина. Јер, ми знамо ко нам је доделио тај Крст; ко нам је показао тај пут. Свака косовска, свака светолазаревска, свака српска душа подигнуће тај Крст трагом Христових стопа и поћи на тај пут – кроз *тајанствену ноћ*, испевши се на Голготу и проневши веру у Васкрсење. И показаће се вас његов смисао: Крст Христов, (и Крст Светолазаревски) је *вечно дрво живота*, лествица до нашег коначног Коначишта.

Стога, одбацимо све и узмимо само Крст свој, и распнимо на том Крсту све своје грехе, и све страхове; све мржње и све завист; те, вапијући Господу да нас сачува на Својој задужбини, на нашој заветној земљи,гредимо ка Царству Вишњем, где су наши Свети преци, и Свети Мученици Косовски; са којима ћемо у вечности славити и величати име Господње, Оца и Сина и Светога Духа. Амин, Боже дај!

Слободан Костић

Захваљујемо доброчинитељима:

Пријатељ цркве фабрика грађевинског материјала, боја и лакова ,,Марко Тодоровић" МАТОХ АД Параћин у целости је помогла штампање Еванђелиста бр.2

Миодраг Петровић
25.000 дин.

Мира Петровић
25.000 дин.

Духовне поуке Патријарха Павла, које смо објавили у часопису Еванђелист, забележио је монах Давид (Перовић), ново изабрани епископ Крушевачки.

професор
православног Богословског
факултета у Београду.

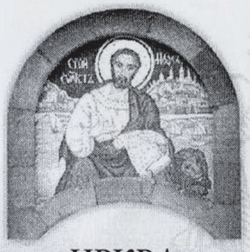

ЦРКВА СВЕТОГ АПОСТОЛА И ЈЕВАНЂЕЛИСТЕ МАРКА

Драги пријатељи,

Благословом Његове светости патријарха српског Павла, приступили смо САНАЦИЈИ крова цркве. То подразумева потпуну замену кровне конструкције и кровног бакарног покривача без промене габарита и нагиба кровних равни и купола.

Обраћамо Вам се са братском љубављу за помоћ у овој санацији.

Прилоге можете уплатити на текући рачун број 205-60789-81 у Комерцијалној банци са назнаком за храм Св. ап. и ев. Марка или лично на адресу храма у Булевару Краља Александра бр. 17 у Београду.

Братство цркве Светог апостола и јеванђелисте Марка